

SAKSFRAMLEGG

Til:
Programstyret ved Musikkonservatoriet

Møtedato:
23.05.2018

Sak:
11/18

Kvalitetskriterier i regi av RUM

Innstilling til vedtak:

Programstyret stiller seg bak arbeide med kvalitetskriterier i RUM.

Begrunnelse:

Til møtet i RUM (Rådet for utøvende musikk) den 7. mai forelå en foreløpig rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av RUM for å utarbeide kvalitetskriterier for utøvende og skapende musikkutdanning. Rapporten er både i form og innhold preget av at den er foreløpig og legges derfor ikke ved her i sin helhet. Det er imidlertid ønskelig at Programstyret får kjennskap til arbeidet og anledning til å drøfte kvalitetskriterier på bakgrunn av arbeidsgruppens foreløpige rapport.

Arbeidsgruppen ble av RUM gitt følgende mandat:

Arbeidsgruppen bes utrede og foreslå et sett med kvalitetskriterier for utøvende og skapende musikkutdanning i Norge. Kvalitetskriteriene skal være et hjelpemiddel for RUM-institusjonenes arbeid med vurdering og utvikling av egne studietilbud. Arbeidsgruppen må bygge sitt arbeid på de tidligere SAK-dokumentene «Spill på flere strenger» (NIFU-rapport 10/2014), «Innspill til samspill – Rapport om samarbeid og arbeidsdeling i norsk musikkutdanning» og «Samarbeid og arbeidsdeling i utøvende høyere musikkutdanning», samt allerede etablerte kvalitetskriterier som f.eks. «MUSIQUE Standards» (<http://www.musique-qe.eu/documents/musique-standards>).

Rapporten drøfter innledningsvis kvalitetsbegrepet, kvalitetskultur og kvalitetsarbeid. Deretter er den foreløpige rapporten inndelt i følgende kapitler:

Startkompetanse og inntakskvalitet
Læringsmiljø og studentmedvirkning
Programdesign og studieportefølje
Fagmiljø, fagkompetanse og –ekspertise
Forsknings- og utviklingsarbeid
Institusjonens visjoner og profil
Mangfold og likestilling
Samfunn og arbeidsliv/arbeidslivsrelevans
Fleksible læringsformer og digitalisering
Internasjonalisering

For hvert av disse kapitlene er det formulert noen kvalitetsaspekter. Generelt kan det virke som utvalget har strevet med å formulere kvalitetskriterier som er spesifikke for utøvende og skapende musikkutdanninger. M.a.o. hvilke kvalitetskriterier som kommer i tillegg til eller som utdyper de generelle kvalitetskriteriene som framkommer som akkrediteringskrav for institusjoner og studietilbud i Studietilsynsforskriften

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137> og

Studiekvalitetsforskriften <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-02-01-96>.

Disse generelle kvalitetskriteriene er også krav for akkreditering av institusjoner og studietilbud, sammen med krav som er formulert i Lov om universiteter og høyskoler.

Kravene kan sorteres i tre kategorier:

- krav til institusjonen
- krav til studietilbudets faglige innhold
- krav til fagmiljøet knyttet til studietilbudet

Aller mest relevant for arbeidsgruppens arbeid synes kravene til studietilbudets faglige innhold å være, hvor det burde være mulig å formulere krav utover de generelle forskriftsfestede kravene:

§ 2-2. Krav til studietilbudet

(1) Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

(2) Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

(3) Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

(4) Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

(5) Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

(6) Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

(7) Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

(8) Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

(9) For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

Men også forskriftsfestede krav til fagmiljøet bør kunne utdypes på en fagspesifikke måte. Kravene som gjelder fagmiljøet er:

§ 2-3. Krav til fagmiljø

- (1) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.
- (2) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.
- (3) Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.
- (4) Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:
 - a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.
 - b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.
 - c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.
- (5) Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.
- (6) Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.
- (7) For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Utover ovenstående, er det ytterligere skjerpede krav for mastergradsutdanninger. I utkastet til rapport fra arbeidsgruppen er det så langt ikke gjennomgående tydeliggjort på hvilken måte de enkelte kapitlene nevnt ovenfor, har forslag til musikk-spesifikke kvalitetskriterier. Noen eksempler finnes likevel på slike fagspesifikke kvalitetskriterier.

Kvalitetskriterier – hva er det?

Det kan synes som om arbeidsgruppen foreløpig ikke har kommet fram til en omforent enighet om hva kvalitetskriterier er.

Begrepet *kvalitetskriterier* er vanskelig å definere, gitt at begrepet kvalitet i seg selv er et utfordrende begrep. I følge Store Norske Leksikon er begrepet kriterium *kjennetegn, ting som gir grunnlag for bedømmelse eller klassifisering*. Basert på dette kan en oppfatte begrepet kvalitetskriterier som kjennetegn eller egenskaper som kan brukes for å bedømme kvalitet eller klassifisere kvalitet.

Den foreløpige rapporten fra arbeidsgruppen utpekt av RUM, henviser bl.a. til ulike stortingsmeldinger. I regjeringens «kvalitetsmelding» er det beskrevet flere kvalitetskriterier, f.eks. antall søkere pr. studieplass, eksterne forskningsinntekter, studentenes tidsbruk. En slik tilnærming har blitt kritisert for å handle om kvantitet og ikke kvalitet. I denne kritikken ligger det tilsynelatende en tanke om at kvalitet ikke er målbart i form av kvantitative størrelser.

For å nærme seg hva kvalitetskriterier kan være, basert på ovenstående kortfattede betraktninger, kan følgende innfallsvinkler bidra til diskusjonen:

- hva gjøres (f.eks. hvilke emner inngår i studieplanen)
- hvordan gjøres det (f.eks. hvilke pedagogiske metoder brukes)
- hvor mye/lite (f.eks. hvor mye egenstudier forventer vi av studentene)
- i hvor stor grad (f.eks. i hvor stor grad driver fagmiljøet FoU/kunstnerisk utviklingsarbeid)

Hvilke kjennetegn og/eller egenskaper er det som gir grunnlag for å bedømme studietilbudene i musikk ved UiT?

I følgende avsnitt er kapittelinnndelingen fra arbeidsgruppens rapport benyttet og det er forsøkt å hente fram noen sentrale momenter som Programstyret inviteres til å drøfte. Hensikten med en slik drøfting er dels at det er Programstyrets oppgave å være opptatt av spørsmål knyttet til kvalitet og dels at Programstyret på denne måten får anledning til å gi innspill til det videre arbeidet i RUM.

Startkompetanse og inntakskvalitet

Dette området er styrt av den nasjonale opptaksforskriften som beskriver opptakskrav til grunnutdanninger, f.eks. bachelor i musikkutøving. I forskriften framgår at det kreves generell studiekompetanse og dessuten bestått opptaksprøve. Det er dermed gjennom kravene som stilles for å bestå opptaksprøven det kan tydeliggjøres noen fagspesifikke kvalitetskriterier. Momenter som er drøftet i arbeidsgruppens rapport er nasjonal koordinering av startkompetansekrav, bruk av opptaksjury på tvers av institusjonene og samarbeid med aktører som utdanner søkerne.

- Er nasjonal koordinering av startkompetansekrav ønskelig, i form av at det finnes omforente og spesifikke krav til prestasjoner på opptaksprøven?
- Hvordan kan bruk opptaksjury på tvers av institusjonene påvirke startkompetanse og inntakskvalitet på en måte som er ønskelig og relevant?
- I hvor stor grad kan UiT påvirke «forskoler» og på hvilken måte kan dette i så fall skje slik at startkompetanse og inntakskvalitet påvirkes i den retning vi ønsker?

Læringsmiljø og studentmedvirkning

I drøftingen i rapportutkastet er det mange momenter knyttet til infrastruktur (lokaler, utstyr, IKT-tjenester, bibliotek o.l.) som er trukket fram. I tillegg er sosial og faglig samhandling i studentmiljøet, og mellom student og fagmiljø trukket fram som viktige momenter. Som nevnt innledningsvis er det en forutsetning i akkrediteringskravene at det er tilstrekkelig infrastruktur. Programstyret kan ta utgangspunkt i følgende spørsmål innen dette området:

- Hvilke spesifikke kvalitetskriterier kan tenkes å være relevante for læringsmiljøet når det gjelder fysisk læringsmiljø knyttet til musikkutdanning?
- Hva kjennetegner sosial og faglig samhandling som fremmer læringsmiljø og studentmedvirkning i tilknytning til studiesituasjonen?
- Er det spesielle forhold knyttet til musikkutdanning hvor studentene gis eller kan/bør gis innflytelse på faglig innhold og opplegg?

Programdesign og studieportefølje

Arbeidsgruppen nevner oppdaterte og relevante studieplaner, som viser tydelig studietilbudenes innhold og oppbygning. Dette ansees å være dekket av de krav som er fastsatt i forskrift. Tilsvarende gjelder momenter som er knyttet til varierte undervisnings- og vurderingsformer koblet til læringsutbytter. Et annet moment som er trukket fram, er bruk av studietiden til å skape grunnlaget for egen framtidig praksis som kunstner.

- Er det spesifikke kvalitetskriterier for musikkutdanning som kan knyttes til hvordan studieprogram er designet/bygget opp?

Undervisningskvalitet og studiegjennomføring

Undervisningskvalitet beskrives i rapportutkastet som å legge til rette for å nå målene med utdanningen. Studentene evaluering av emner, tilbakemelding fra sensorer og data

knyttet til studiegjennomføring (gjennomstrømning) er nevnt. Rapporten påpeker at det er mange forhold som er utenfor utdanningsinstitusjonens kontroll når det gjelder gjennomføring, f.eks. sykdom.

- Utover generelle momenter som evalueringer og tilbakemelding fra sensorer til fagmiljøet og studentene, finnes det kriterier som er spesifikke for musikkutdanning når det gjelder undervisningskvalitet og studiegjennomføring?

Fagmiljø, fagkompetanse – ekspertise

Rapporten drøfter en rekke momenter knyttet til de kravene som er henvist til ovenfor når det gjelder akkrediteringskrav som gjelder fagmiljøet. Det er også stilt flere spørsmål i rapporten og her videreformidles alle spørsmålene til Programstyret for drøfting og refleksjon, med utgangspunkt i et tenkt eksempel mastergradsutdanning i trompet:

- Er det tilstrekkelig å ha et bredt og stabilt fagmiljø i faget musikk?
- Er det tilstrekkelig å ha et bredt og stabilt fagmiljø i utøvende musikk?
- Er det tilstrekkelig å ha et bredt og stabilt fagmiljø i blåseinstrumenter?
- Må man ha et bredt og stabilt fagmiljø på messing?
- Må man ha et bredt og stabilt fagmiljø på klassisk trompet?
- Teller fagmiljøet innenfor jazzutøving med ved vurdering av fagmiljøet for utdanning av klassiske trompetere?
- Må det være en lærer/veileder på klassisk trompet i fagmiljøet for at institusjonen skal utdanne klassiske trompetere?

Det er her viktig å være oppmerksom på at det for mastergradsstudier er særskilt strenge krav til fagmiljøet, bl.a. at det skal være bredt og stabilt.

Forskning og utviklingsarbeid

Akkrediteringskravene har bestemmelser knyttet til arbeidets nivå og relevans for studietilbudene. Det er også i rapporten nevnt bruk av eget og andres FoU-arbeid i undervisning og veiledning, samt involvering av studentene i slikt arbeid.

- Utover de generelle kriteriene for FoU/kunstnerisk utviklingsarbeid, kan det formuleres noen kriterier som er spesifikke for musikkutdanning? Er f.eks. at fagmiljøet har eksternt finansierte prosjekter et slikt kriterium?

Institusjonens visjoner og profil

Medlemmene i RUM er dels selvstendige institusjoner og dels en eller flere enheter i en større organisasjon. I alle tilfeller bør virksomheten knyttet til musikk ha en visjon og/eller profil som studietilbudene kan knyttes til.

- Finnes det kvalitetskriterier som er fagspesifikke for musikk knyttet til visjon og profil?

Mangfold og likestilling

Utkastet til rapport beskriver at det er betydelig kjønnsubalanse i musikkfeltet mellom sjangre og fagområder, og vertikalt i relevante organisasjoner (hvem har maktposisjoner). I tillegg er det henvist til lov og forskriftsfestede krav knyttet til å ta vare på personer med spesielle behov og personer med minoritetsbakgrunn. Mulige kvalitetskriterier her er planverk, rapportering og oppfølging knyttet til mangfold og likestilling.

- Hvordan kan arbeid med mangfold og likestilling knyttes til og integreres i kvalitetsutviklingen for studietilbud?

Samfunnsliv og arbeidsliv/arbeidslivsrelevans

Rapportutkastet som foreligger beskriver kort hvordan arbeidslivet for utdannede musikere oppfattes å være for tiden, vurdert opp mot arbeidslivskontakt i studietiden, praksis og profesjonskunnskap. Ulike former for knytning av studietilbudet til samfunnslivet og arbeidslivet er drøftet i rapporten, f.eks. utøverpraksis i ensembler, formidlingsmuligheter i form av konserter, festivaler m.m., videre utvikling av entreprenørskap i studieprogrammet. Involvering av eksterne, f.eks. arbeidsgiversiden, i utforming og revidering av studietilbud er også nevnt i rapporten.

- Hvilke kriterier kan være aktuelle for å gi tilstrekkelig fokus på utdanningens relevans i forhold til arbeidsmarkedet?

Fleksible læringsformer og digitalisering

Digitalisering hevdes å være viktig for mangfold, individualisering, fleksibilitet og tilgjengelighet i høyere utdanning, knyttet til undervisning og vurdering. Som innhold og/eller metode kan digitaliseringen bidra til:

- effektivisering
- fleksibilitet
- å utvide utvalget av didaktiske virkemidler og å være et supplement til og en styrking av tradisjonelle undervisningsformer
- å forenkle tverrinstitusjonelt samarbeid fordi den ikke forholder seg til geografiske begrensninger/tilhørighet

Informasjonsflyt og samhandling nevnes også som mulige gevinster ved digitalisering.

- Hvilke kvalitetskriterier kan tenkes å ta opp i seg spesifikke forhold knyttet til musikkutdanning og digitalisering/fleksible læringsformer?

Internasjonalisering og internasjonalt samarbeid

For dette punktet finnes det akkrediteringskrav som er generelle. Spørsmålet er om det finnes noen kvalitetskriterier som er spesifikke for musikkutdanning. Rapporten nevner flere nokså konkrete kvalitetskriterier som er av kvantitativ karakter, f.eks. mål for hvor stor andel av studentene som reiser på utvekslingsopphold, deltakelse på internasjonale sommerkurs, internasjonal studentreise, presentasjon av FoU-arbeid internasjonalt, deltakelse i lærerutveksling. Det hevdes i rapporten at utøvende og skapende musikkutdanning har vært og er internasjonalt orientert, og kvalitetskriterier for dette området ansees derfor å være særlig viktig.

- Finnes det ett eller flere kvalitetskriterier knyttet til studietilbud, med internasjonalisering for studenter og/eller ansatte som tema?

Oppsummering

I mandatet til arbeidsgruppen henvises det til «*MUSIQUE Standards*» (<http://www.musique-ge.eu/documents/musique-standards>). Det er i liten grad vist konkret til disse i foreliggende rapportutkast. Av den grunn kan det være nyttig for drøftingene i Programstyret at en ser hen til nevnte standarder og vurderer om disse er spesifikke nok og tilstrekkelig relevante for norsk musikkutdanning. Drøftinger basert på arbeidsgruppens rapportutkast, de akkrediteringskravene som utgjør rammebetingelsene for våre studietilbud og nevnte «*MUSIQUE Standards*» antas å være nyttige for Programstyrets arbeid knyttet til kvalitetsutvikling i studiene.

Øyvind Edvardsen
studiesjef

—
oyvind.edwardsen@uit.no
77660264

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur